

ΑΠΟΘΗΚΗ

ΤΩΝ

ΩΦΕΛΙΜΩΝ ΓΝΩΣΕΩΝ.

ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ, 1842.]

[ΑΡΙΘ. 68.]

Η ΝΗΣΟΣ ΜΕΛΙΤΗ*.

ΓΕΝΙΚΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ.

Ἡ ΜΕΛΙΤΗ ἀπέχει πεντήκοντα ὀκτὼ μίλια ἀπὸ τὴν πλησιεστέραν ἄκρην τῆς Σικελίας, καὶ ἑκατὸν ἐβδομήκοντα ἐννέα ἀπὸ τὸ ἀκρωτήριο Δεμάς, τὸν ἐγγύτερον αἰγιαλὸν τῆς Ἀφρικανῆς ἡπείρου. Τὸ μέγιστον μῆκος αὐτῆς εἶναι δεκαεπτὰ μιλίων καὶ ἐνὸς τετάρτου, τὸ μέγιστον πλάτος ἐννέα μιλίων καὶ ἐνὸς τετάρτου, καὶ ἡ περιφέρεια, ὡς λέμβος ἤθελε περιπλεύσειν αὐτήν, τεσσαράκοντα τεσσάρων μιλίων. Περιέχει δύο κυριωτέρους λιμένας κατὰ τὴν βορειο-ανατολικὴν πλευράν, ἐξ ὧν ὁ μὲν καλεῖται ὁ Μέγας Λιμὴν, ὁ δὲ ὁ Λιμὴν τῆς Καθάρσεως· τούτους διαχωρίζει ἀπ' ἀλλήλων γλῶσσα γῆς ἐν ἡμισυ μίλιον τὸ μῆκος, ἐφ' ἧς εἶναι ὠκοδομημένα τὸ φρούριον τοῦ Ἀγ. Ἐλμου καὶ ὁ φάρος, κρατοῦντα τὴν εἴσοδον ἀμφοτέρων τῶν λιμένων. Ἡ γλῶσσα αὕτη ὑφύεται διακοσίους πόδας ὑπὲρ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς θαλάσσης, ἀλλὰ χαμηλοῦται πρὸς τὴν ἄκρην, καὶ εἶναι σχεδὸν ἐπίπεδος κατὰ τὸ μέρος ὅπου συννεοῦται μὲ τὸ λοιπὸν τῆς νήσου. Ἐπὶ τῆς ἀξιολόγου ταύτης θέσεως κεῖται ἡ νεωτέρα πόλις Βαλλέττα, ἥτις εἶναι ἡ ἔδρα τῆς κυβερνήσεως καὶ ἡ ἀκρόπολις τῆς Μελίτης. Πανταχόθεν ὑπερασπίζουσιν αὐτὴν τὰ ἐκπληκτικώτερα ὀχυρώματα, ὅποια ἦτον ἀδύνατον νὰ κατασκευάσῃ κράτος, ἔχον πόρους ὀλιγώτερον ἀφθόνους παρ' οἱ ἱππῶται Ἀγ. Ἰωάννου τοῦ Ἱεροσολυμιτανοῦ, οἵτινες ἀπελάμβανον μεγάλα εἰσοδήματα, καὶ συνεισφοράς ἐνίοτε, ἀπὸ τὰς πλουσιωτέρας χώρας τῆς Εὐρώπης, σχεδὸν ἐξεπίτηδες διὰ τοῦτο. Ἄλλα τείχη, τοποθετημένα ἐπὶ τῆς ἀπέναντι πλευρᾶς τοῦ μεγάλου λιμένος, εἶναι σχεδὸν ἰσοδύναμα· ἐκ τούτων εἶναι τὸ ἰσχυρὸν φρούριον τοῦ Ἀγ. Ἀγγέλου, ἀντικρύζον εἰς τὴν εἴσοδον τοῦ λιμένος, ἔχον δὲ τέσσαρα κανονοστάσια τὸ ἐν ἐπάνωθεν τοῦ ἄλλου, δι' ὧν καθίσταται πάντῃ ἀπρόσιτον. Γενικῶς ὁ τόπος κρίνεται ἀκαταμάχητος, ὡς τὸ ἀπέδειξαν οἱ ἄκαρποι ἀγῶνες τῶν Βρετανῶν ν' ἀποδιώξωσι τὴν Γαλλικὴν φρουράν εἰς τὰ 1798-1800.

* Αἱ Μελιταῖαι Νῆσοι κεῖνται μεταξὺ 35° 49' καὶ 36° Β. πλάτους, καὶ 14° 10' καὶ 14° 36' μήκους πρὸς ἀνατολὰς τοῦ Λονδίνου.

Ὅτε, μετὰ τὴν συνθήκην τοῦ 1800, ὁ Βρετανικὸς στρατὸς κατέλαβε τὴν ἀκρόπολιν ταύτην, ἦσαν ὑπὲρ τὰ ὀκτακόσια κανόνια καὶ βόμβαι ἐπὶ τῶν ὀχυρωμάτων. Τὸ πρὸς τὴν ξηρὰν πρόσωπον τῆς Βαλλέττας ὑπερασπίζουσι δυνατὰ τείχη, ἐκτεινόμενα ἀπὸ τοῦ ἐνὸς εἰς τὸν ἄλλον λιμένα, ἔχοντα δ' ἐν ἑαυτοῖς δύο ὑψηλὰ πυργώματα, (Cavaliers,) εἰς 2 ὑπόκειται ἡ πόλις καὶ ἡ περιχώρος. Τὸ πρόσωπον τοῦτο ἰσχυροποιεῖ ἔτι μᾶλλον ξηρὰ τάφος καθ' ὅλον τὸ μῆκος αὐτοῦ, ἐξωρυγμένη ἐν τῷ βράχῳ εἰς βάθος διαφέρων ἀπὸ ἐννεμήκοντα ἕως ἑκατὸν τεσσαράκοντα πόδας. Ἐξωθεν τῶν ὀχυρωμάτων τῆς Βαλλέττας ὑπάρχει προάστειον καλούμενον Φλωριάνα, ἐπέκεινα δὲ τούτου εἶναι ἄλλη σειρὰ ὀχυρωμάτων, συνισταμένη ἀπὸ μίαν ἐσωτερικὴν καὶ μίαν ἐξωτερικὴν γραμμὴν τειχῶν, καὶ κατέμπροσθεν αὐτῶν δικόρυφόν τι ὀχύρωμα, καὶ ἄλλοι τινὲς προμαχώνες. Ὁ ἀριθμὸς τῶν τηλεβόλων, ὅσα ἤθελον χρειασθῇ διὰ τὰ τείχη τῆς Βαλλέττας καὶ τῶν ἐγγὺς αὐτῆς τριῶν πόλεων, λογαριάζεται ὅτι ἤθελεν εἶσθαι 1150.

Ὁ μέγας λιμὴν, ὁ ἐξ ἀνατολῶν τῆς Βαλλέττας, εἶναι περίπου 4550 πηχῶν τὸ μῆκος, μὲ εἴσοδον ἑξακοσίους πήχεις πλατεῖαν, ἥτις λαμβάνει ἀρίστην ὑπεράσπισιν ἀπὸ ὀχυρὸν τι φρούριον, κείμενον ἀπέναντι τοῦ προειρημένου φρουρίου τοῦ Ἀγ. Ἐλμου, καὶ καλούμενον Ρίκασδλειον. Ὁ λιμὴν διαφέρει κατὰ τὸ πλάτος, ἀπὸ ἐννεακοσίους τριάκοντα εἰς ἑξακοσίους πήχεις, μὴ συμπεριλαμβανομένων τριῶν μυχῶν, οἵτινες εἶναι ἀφ' ἑαυτῶν λιμένες, καὶ χωρητικοὶ πολλῶν μεγάλων πολεμικῶν πλοίων. Εἰς ἓνα τούτων εὐρίσκεται τοποθετημένον τὸ Νεώριον, συγκεῖμενον ἀπὸ τὰ γραφεῖα τῶν ναυτικῶν ὑπαλλήλων, καὶ ἀπὸ ἐκτεταμένους ἀποθήκας χωρητικὰς ὄλων, ὅσα ἤθελον χρειασθῇ εἰς ἐφοπλισμὸν μεγίστου στόλου. Ἐπὶ τῆς ἀπέναντι πλευρᾶς τοῦ αὐτοῦ μυχοῦ εἶναι ὠραῖαι κατοικίαι διὰ τοὺς ἐπιστάτας καὶ ἀξιωματικούς τοῦ νεωρίου, καὶ ἀπρὸς τὴν εὐρύχωρον διὰ τὸν σιτισμὸν τῶν βασιλικῶν πλοίων. Ἐνταῦθα προσέτι ὑπάρχουσι τρεῖς μέγιστοι θόλοι ἐκ πέτρας, ὅφ' οὗς ἐναυπηγοῦντο τὰ κάτεργα τῶν ἱπποτῶν, καὶ ὅπου εἰλκοντο δι' ἐπισκευὴν καὶ προφύλαξιν ἀπὸ τὰς δυσκρασίας τῆς ἀτμοσφαιρας. Ὅλας τὰς οἰκοδομὰς ταύτας

κατεσκευάσαν οἱ Ἰππόται, μεγάλως δ' ἐβελτίωσεν ἡ Βρετανικὴ ἀρχή. Ἐπὶ τινος ἐξέχοντος ἄκρου ἀπέναντι τῆς Βαλλέττας, Βίγγι καλουμένου, ἵσταται τὸ νέον ναυτικὸν νοσοκομεῖον, οἰκοδομηθὲν τὸ 1830, καὶ ἀποτελοῦν ἐν τῶν ἀξιολογωτέρων ἀντικειμένων ἀρ' ὅσα περικυκλοῦσι τὸν ὠραῖον τοῦτον λιμένα. Ἡ εἰσοδὸς τοῦ λιμένος δὲν ἔχει κάμμιν οὐρτιν ἢ ἄλλο τι ἐμπόδιον, καὶ τὸ ὕδωρ εἶναι τόσον βαθύ, ὥστε τὰ μέγιστα πλοῖα δύνανται νὰ εἰσπλέωσιν ἐγγὺς τῆς ξηρᾶς, ὑπὸ τοὺς προμαχῶνας τῆς Βαλλέττας, κατ' εὐθείαν εἰς τὸ ἀγκυροδόλιόν των. Εἰς τὸν μέγαν λιμένα καὶ τοὺς μυχοὺς αὐτοῦ ἔτυχε κατὰ τὸ διάστημα τοῦ τελευταίου πολέμου νὰ συνειρεθῶσι προσωρμισμένα εἰκοσιπέντε πλοῖα τῆς γραμμῆς χωρὶς τινος δυσκολίας, ἐκτὸς τριακοσίων ἢ τετρακοσίων ἐμπορικῶν. Ὁ μόνος ἀνεμος, ὁ ταραχὴν ἐπιφέρων εἰς τὸν λιμένα τοῦτον, εἶναι ὁ βορειοανατολικός, κοινῶς καλούμενος Γρεγάλες.

Ὁ ἐκ δυσμῶν τῆς Βαλλέττας λιμὴν, ὅστις ὀνομάζεται Μαρσαμουσέττος (λέξις Ἀραβικὴ, σημαίνουσα τόπον σκέπης) ἔχει κατὰ τὴν εἰσοδὸν αὐτοῦ, ἀπέναντι τοῦ φρουρίου τοῦ Ἀγ. Ἐλμου, μικρὸν μὲν ἰσχυρὸν δὲ φρούριον καλούμενον Τιγνέ. Εἶναι δὲ κυρίως προσδιωρισμένος εἰς τὰ ἐξ Ἀνατολῆς πλοῖα, ἢ τὰ ἐξ ἄλλων ὅπωςδῆποτε μεμολυσμένων χωρῶν, καὶ ὀνομάζεται κοινῶς ὁ λιμὴν τῆς καθάρσεως. Ἐνταῦθα ὑπάρχει καὶ τὸ λοιμοκαθαρτήριον, σειρὰ ἐκτεταμένων οἰκοδομῶν, ἐπὶ τινος νησίου ἐν τῷ κέντρῳ τοῦ λιμένος, μεθ' ὧν ἠνῶθησαν ἐσχάτως τὰ εὐρύχωρα δωμάτια τοῦ τετραγώνου φρουρίου τοῦ καλουμένου Φρουρίου Μανουήλ, ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ νησίου· ὅλα ὁμοῦ ἀποτελοῦσι τὸ ἐντελέστερον λοιμοκαθαρικὸν κατὰστημα τῆς Μεσογείου. Ἐσχάτως κατεσκευάσθη καὶ νέον λοιμοκομεῖον. Ἀπὸ τοῦ λοιμοῦ τῶν 1813-14 δὲν συνέβη κτύπημά τι πανώλους εἰς τὴν νῆσον, μολονότι πολλὰ μεμολυσμένα πλοῖα καὶ πληρώματα παρελήφθησαν εἰς τὸ λοιμοκαθαρτήριον τοῦτο.

Ἐκτὸς τῶν ἤδη ἀναφερθέντων λιμένων ὑπάρχουσι καὶ διάφοροι κόλποι, ὅπου καταφεύγουσι πλοῖα ὑπὸ κακοῦ καιροῦ βιαζόμενα· εἰς τὰς ἀκτὰς τούτων, ὡς καὶ εἰς πᾶν μέρος τοῦ παραλλίου, ὅπου δύναται νὰ γένῃ ἀπόβασις, ἀνηγέρθησαν μικροὶ πύργοι, ἐπὶ μὲν τῶν προτέρων κυβερνήσεων χρησιμεύοντες ὡς σκοπιαί, ὅθεν ἀνεκαλύπτετο ἡ πλησίαις ἐχθρῶν, σήμερον δὲ ὠφέλιμοι μόνον εἰς τὸ κωλύειν τὸ λαθρεμπόριον, καὶ διατηρεῖν τοὺς περὶ καθάρσεως νόμους.

Ὅλον τὸ μεσημβρινὸν παράλιον τῆς νήσου εἶναι εὐσεὶ ἀπράσιτον. Οἱ βράχοι ἀναβαίνουν κατὰ κάθετον ἐκ τῆς θαλάσσης εἰς ὕψος ἑκατοντάδων ποδῶν. Ἡ νῆσος κλίνει ἐκ τῆς νοτίου πρὸς τὴν βόρειον πλευράν.

Τὰ νησιά Γαῦλος, Κόμινον, καὶ Φίλφλα, ἀνήκουν

εἰς τὸ σύμπλεγμα τῶν Μελιταίων νήσων. Ἡ Γαῦλος κεῖται τρία ἡμίσι μίλια πρὸς τὸ βορειοδυτικὸν ἐκ τῆς Μελίτης. Εἶναι ὠρειδής, δέκα μίλια μακρὰ καὶ πέντε ἡμίσι πλατεῖα· δὲν ἔχει κάμμιν πόλιν παραθαλάσσιον οὐδὲ λιμένα τινά, καὶ εἶναι μόνον εἰς πλοιάρια εὐπρόσιτος. Αἱ ἀκταὶ αὐτῆς εἶναι κάθετοι πανταχόθεν· ποικίλλεται δὲ καὶ μὲ ὀλίγας γεωλοφίας ἐν εἶδει κώνων, ἐξ ὧν μία, οὕσα περὶ τοὺς πεντακοσίους ἐβδομήκοντα πόδας ὕψηλῃ, χρησιμεύει ὡς σημεῖον εἰς πλοῖα ἐκ δυσμῶν προερχόμενα. Μεταξὺ Μελίτης καὶ Γαύλου κεῖται τὸ μικρὸν ἀκατοίκητον νησίον Κόμινον, εἰς τὸν πορθμὸν μεταξὺ τῶν δύο νήσων, ὅστις ἔχει βάθος ὕδατος ἀρκετὸν διὰ τὰ μεγαλύτερα πλοῖα. Τὸ νησίον τοῦτο ἔχει δύο μιλίων μῆκος, ἐνὸς δὲ πλάτος. Ἡ Φίλφλα εἶναι βράχος ἀκατοίκητος πρὸς νότον τῆς Μελίτης.

Ἡ Μελίτη καὶ ἡ Γαῦλος ὁμοιάζουν ἐκ τῆς θαλάσσης πεδινὰς χώρας, καὶ μόλις βλέπονται ἐξ ἀποστάσεως 24 μιλίων διὰ τὴν μεγάλην αὐτῶν χαμηλότητα. Οὕσαι δ' ἐξ ὀλοκλήρου τιτανώδης βράχος, χωρὶς μεγάλα τινὰ δένδρα, καὶ κατὰ μέρος τοῦ ἐνικυτοῦ χωρὶς οἰανόηποτε χλόην, φαίνονται ὡς ξηρὰ καὶ ἄκαρπα νησιά.

ΜΕΡΙΚΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ.

Εἰς τὸν κυριώτερον λιμένα τῆς Μελίτης εἰσερχόμενός τις, βλέπει ἐνώπιον αὐτοῦ θέαμα τὸ ἐκπληκτικώτερον καὶ ὠραιότερον ἀρ' ὅσα δύναται νὰ φαντασθῇ. Τὸν μεγαλοπρεπῆ τοῦτον λιμένα περικυκλοῦσι προμαχῶνες, ἄνωθεν τῶν ὁποίων φαίνονται περικαλλεῖς οἰκοδομαὶ καὶ τὰ κωδωνοστάσια πολυαἰθρῶν ἐκκλησιῶν, ὅλα πέτρινα, εὐπρεπῆ δὲ καὶ λαμπρά. Ἐξ ἐνὸς μέρους, ἵσταται ἡ πόλις Βαλλέττα ὡς ὑπερήφανον πύργωμα ἄνωθεν τοῦ λιμένος· ἐκ δὲ τοῦ ἄλλου, αἱ τρεῖς πόλεις Βιττοριόσα, Κοσπίκουα, καὶ Σεγγλία (κοινῶς λεγόμεναι Βόργον, Βοόρμολα, καὶ Ἰζόλα), αἵτινες πραγματικῶς ἀποτελοῦσι μίαν συνεχῆ πόλιν, καλύπτουσιν τοὺς δύο ὀβελούς τῆς ξηρᾶς, οἵτινες ἐξέχουν ἀπὸ τὸ ἀνατολικὸν μέρος τοῦ λιμένος ὡς ἀνεωγμένοι δάκτυλοι, σχηματίζοντες τοὺς προεξημένους τρεῖς μυχοὺς. Ἡ Βαλλέττα καὶ αἱ τρεῖς αὗται πόλεις συνιστᾷ τὴν πρωτεύουσάν τῆς Μελίτης· καὶ ἡ μὲν Βαλλέττα εἶναι ἡ ἑδρα τῆς πολιτικῆς κυβερνήσεως, τὸ κυριώτερον κατάλυμα τῶν στρατευμάτων, καὶ ὁ τόπος τῆς τῶν Μελιταίων ἐγγενῶν καὶ τῆς τῶν ἐμπόρων διατριβῆς. Τὰς δὲ ἀπέναντι πόλεις κατοικοῦσιν ὡς ἐπιτοπλεῖστον οἱ ἀπὸ τὸ νεώτερον ἐξαρτῶμενοι, οἱ ναυπηγοὶ, καὶ οἱ ἰδιοκτηταὶ μικρῶν πλοίων, καὶ οἱ μὲ τὰ γειτονικά παράλια ἐμπορεύμενοι. Ἡ Βαλλέττα ἔχει πληθυσμὸν 28,000 ψυχῶν, ὁ δὲ τῶν ἀπέναντι τριῶν πόλεων συμποσᾷται εἰς 20,000· οὗτοι ἔχουσιν ἀδιάκοπον συκοινωνίαν διὰ λέμβων, αἵτινες περνῶσι καὶ μεταπερνῶσι τὸν λιμένα,

καὶ αὐξάνουσι τὸ ζῶηρόν αὐτοῦ φαινόμενον. Αἱ τρεῖς πόλεις ἔχουσι τὰ ἰδιά της ὀχυρώματα ἐκάστη, ἅπαντα συνεχόμενα, καὶ χρησιμεύοντα πρὸς ἄμυναν ἀλλήλων. Τὰ τείχη τοῦ Κοττονέρα, ἅτινα περικυκλοῦσι τὸ ὅλον ἐκ τοῦ μέρους τῆς ξηρᾶς, ἐγκλείουσι μίαν μεγάλην περιοχὴν· ἀνηγόρευον δὲ ὑπὸ τοῦ μεγάλου Μαγίστρου Κοττονέρα εἰς προϋλάξιν τῶν χωρικῶν ἐν καιρῷ ἐπιδρομῆς· ἀλλὰ ποτὲ δὲν ἐτελειώθησαν, καὶ δὲν ἔχουσι τὰ συνήθη προπύργια.

Τὸ ἀνατολικὸν μέρος τῆς Μελίτης χωρίζει ἀπὸ τὸ δυτικὸν σειρὰ τις λόφων, ἥτις διασταυροῦναι τὴν νῆσον πρὸς δυσμὰς τῆς Βαλλέττας, καὶ συγκροτεῖ φυσικὸν ὀχύρωμα. Ἐντεῦθεν διαιρεῖται ἡ νήσος εἰς δύο μέρη, ἐξ ὧν τὸ ἀνατολικὸν περιέχει ὅλας τὰς κώμας, εἰκοσιδύο τὸν ἀριθμὸν, καὶ τὴν παλαιὰν πρωτεύουσαν, κοινῶς καλουμένην Τζιττά Βέκια· αὕτη εἶναι τοποθετημένη ἐπὶ τινος αἵπου κατὰ τὸ ἐνδότερον τῆς νήσου, περὶ τὰ ἑξ μίλια ἀπὸ τὴν Βαλλέτταν, καὶ πρὸ τῆς θεμελιώσεως τῆς πόλεως ταύτης ἦτον ἡ πρωτεύουσα. Διαμένει δ' ἀκόμη ἔδρα τῆς ἐπισκοπῆς, καὶ περιέχει τὴν μητροπολίτιδα ἐκκλησίαν, περικαλλῆς νεώτερον οἰκοδόμημα, ἐκτισμένον ἐπὶ τῆς θύσεως τῆς ἀρχαίας ἐκκλησίας. Εἶναι δὲ καὶ περιτετελισμένη, ἀλλ' οὐδενὸς λόγου ἀξία ὡς ὀχύρωμα. Περιέχει πολλὰς καλὰς καὶ μάλιστα μεγαλοπρεπεῖς οἰκοδομὰς, κατοίκους ὅμως ὀλιγωτάτους, ἐξαιρεῖται τῶν εἰς δύο εὐρύχωρα μοναστήρια. Ἐν αὐτῇ εὐρίσκονται καὶ ὑπόγειοι κρύπτει, λελατομημένα εἰς τὸν τιτανώδη βράχον, καὶ μεγάλην ἔκτασιν ἔχουσαι, ἀλλ' ἐν μέρει μόνον ἀνεωγμένα, διὰ νὰ μὴ χάνωνται οἱ περιέργοι· ἡ ἀρχὴ καὶ ὁ σκοπὸς αὐτῶν ἀγνοοῦνται, φαίνονται ὅμως παμπάλαια. Αἱ εἰς τὰς κώμας ἐκκλησίαι εἶναι εὐρύχωροι καὶ μεγαλοπρεπεῖς· μεμονωμένοι δὲ καὶ καλὴν ἔχουσαι θέσιν εἰς τὸ κέντρον τῶν οἰκιῶν δεικνύουσι κάλλιστα τὴν ἀρχιτεκτονικὴν των. Ἡ πρὸς τὴν θρησκείαν κλίσις τῶν Μελιταίων, καὶ ἡ τῶν διατυπώσεων αὐτῆς ἀγάπη των, παρακινουσιν αὐτοὺς νὰ κάμνωσι μεγάλας θυσίας ὑπὲρ τῆς διατηρήσεως τῶν ἐκκλησιῶν, αἵτινες εἶναι πολυτελεῶς κεκοσμημέναι. Εἰς πολλὰς μεγαλοπόλεις τῆς Εὐρώπης, καὶ αὐτῆς τῆς Ἰταλίας, δὲν εἶναι λαμπρότεραι αἱ μητροπολιτιδες ἐκκλησίαι παρ' εἰς τινὰς τῶν κωμῶν τούτων, ὅπου παραδόξως ἀντιπαράτιθενται εἰς τὴν πενίαν καὶ ἀπλὴν διαίταν τῶν χωρικῶν.

Εἰς τὴν Μελίτην λείπουσι μὲν ὁλότρελα οἱ ποταμοί, ὑπάρχουσι δὲ ὀλιγώτατοι μόνον πηγαί. Τὸ βρόχινον ὕδωρ συνάγεται εἰς δεξαμενάς, αἵτινες ἐπιμελῶς ὀρύττονται εἰς τὴν πέτραν, καὶ χρίονται μὲ ἀλοιφὴν ἐξ ἡφαιστείου γῆς (πορτζελάνης)· εἰς συνήθεις καιροὺς αἱ εἰς τὰ χωρία δεξαμεναὶ ἀρκοῦσι διὰ τὰ τῆς γεωργίας. Οἱ κάτοικοι τῆς Βαλλέττας καὶ τὰ πληρώματα τῶν πλοίων προμηθεύονται τὸ ὕδωρ διὰ τινος ὕδραγωγείου, τὸ ὁποῖον μεταφέρει αὐτὸ ἐκ πηγῶν εὐρισκομένων εἰς τὸ νότιον μέρος τῆς νήσου. Εἰς καιροὺς ὅμως μεγάλης ἀνομβρίας τὸ ὕδωρ ἐκλείπει. Τὸ μεγαλοπρεπὲς τοῦτο ἔργον τοῦ

μεγάλου Μαγίστρου Οὐϊνακούρτ ἐκτίσθη τὸ 1616· εἶναι δὲ ὅκτω ἡμισυ μίλια μακρὸν, εἰς τινὰ μέρη ἐπεστηριγμένον εἰς καμάρας, καὶ εἰς ἄλλα διαβαῖνον ὑπὸ τὴν γῆν.

Ἡ Γαῦλος περιέχει ἑξ κώμας· εἰς δὲ τὸ κέντρον αὐτῆς ἐπὶ τινος ὑψώματος, περὶ τὰ τέσσαρα μίλια ἐκ τοῦ κυριωτέρου τόπου τῆς ἀποβάσεως, ὑπάρχει παμπάλαιον φρούριον, ἐξ ἐρείπιων ἤδη συνιστάμενον. Οἱ κάτοικοι τῆς νήσου ἦσαν ἡναγκασμένοι, ἐπὶ τῶν Ἱπποτῶν, πρὸ τῆς κατασκευῆς πύργων ἐπὶ τῆς παραλίας, νὰ καταφεύγωσι πᾶσαν νύκτα ἐντὸς τῆς περιοχῆς αὐτοῦ, ὥστε νὰ προφυλάσσωνται ἀπὸ τοὺς πειρατὰς τῆς Βαρβαρίας. Εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ φρουρίου τούτου εὐρίσκεται πολυάνθρωπός τις κώμη, ὀνομαζομένη Ραββάτον. Ἡ Γαῦλος εἶναι γονιμωτέρα τῆς Μελίτης. Ἡ ἐπιφάνειά της εἶναι μᾶλλον πεποικιλημένη, καὶ οἱ κῆποι της εὐφωρότεροι· παράγει πολλὰς ὀπώρας καὶ λάχανα, καὶ κωπὸν τυρίον, κατασκευαζόμενον ἀπὸ τὸ γάλα τῶν αἰγῶν, στέλλεται καθ' ἡμέραν εἰς τὴν Μελίτην. Ἡ Γαῦλος περιέχει ἀξιόλογόν τι ἐρείπιον, καλούμενον ὁ Πύργος τοῦ Γίγαντος, καθὼ ἐκτισμένον ἀπὸ εὐμεγέθους πέτρας, χωρὶς τινος κολλητικοῦ μίγματος. Ὑποφαίνονται μὲν ἔχνη ἀξιοπεριέργου τινος περιφράγματος καὶ γειτονούντων δαματίων, ἀλλὰ δὲν ἀνεκαλύφθη οὐδ' εἰς ποίαν τὰν ἀρχιτεκτονικῆς, οὐδ' εἰς ποίαν ἐποχὴν χρόνου ἀνήκουσι τὰ λείψανα ταῦτα, ἐκτὸς ὅτι εἶναι Κυκλώπεια, καὶ βεβαίως παμπάλαια.

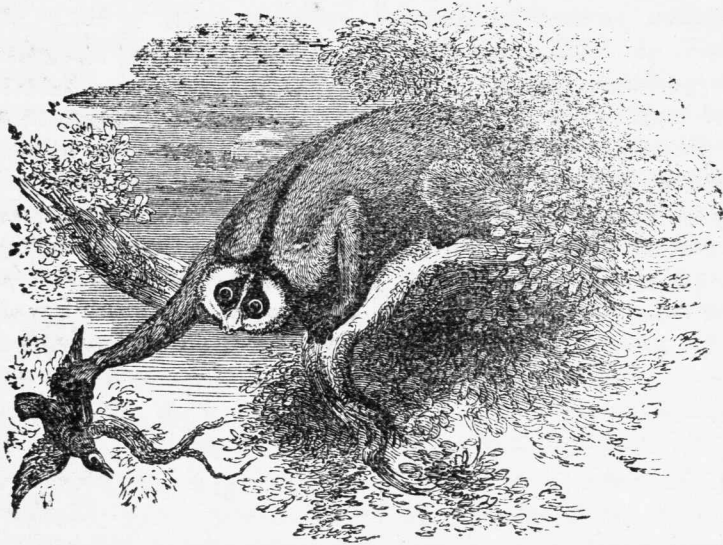
ΓΕΩΡΓΙΚΗ.

Ἡ ἐπιτάνεια τῆς Μελίτης καὶ τῆς Γαύλου λογαριάζεται ὡς 114 τετραγωνικῶν μιλίων, ἐξ ὧν περὶ τὰ δύο τρίτα καλλιεργοῦνται, τὸ δ' ὑπόλοιπον τρίτον εἶναι ἄκαρπος βράχος. Μ' ὅλα ὅσα ἐρρέθησαν περὶ τῆς φαινομένης ἀκαρπίας τοῦ νησίου, ὁ τόπος οὗτος, ὁ φύσει τρόπον τινὰ καταδεδικασμένος εἰς ἀγονίαν, κατέστη γονιμώτατος. Τὸ κοινῶς ὑποτιθέμενον, ὅτι τὸ χῶμα τῆς Μελίτης μετεφέρθη ἐκ τῆς Σικελίας, εἶναι χυδαῖκὴ πλάνη. Πολὺ καλὸν ἐπιτόπιον χῶμα εὐρίσκεται εἰς τὰς κοιλάδας, τὸ ὁποῖον μετετράπη εἰς καρποφόρους ἀγρούς· ἀλλὰ μέγα μέρος τῆς γῆς ἐφέρθη εἰς τὴν παροῦσαν αὐτοῦ καλλιεργημένην κατάστασιν διὰ τῆς φιλοπονίας τῶν ἐγχωρίων, οἵτινες μὲ πολλὴν κόπον καὶ δαπάνην ἀποκόπτουσι τὴν σκληρὰν ἐπιφάνειαν τοῦ βράχου, καὶ πολλάκις εὐρίσκουσι ποσότητα χώματος κειμένην ἀδρανῆ εἰς τὰς σχισμὰς καὶ τὰ ὑποκάτω διαστήματα. Τὸ χῶμα τοῦτο συνάγεται μετ' ἐπιμελείας, καὶ στρώνεται, μόλις δεκαοκτὼ δακτύλους παρὰ, ἐπὶ συντετριμμένων πετρῶν· τοιαύτη δὲ εἶναι ἡ βοηθητικὴ φύσις τοῦ κλίματος, καὶ ἡ παρώδης ποιότης καὶ αὐτῶν τῶν βράχων, οἵτινες διατρηθοῦσι μέγαν βαθμὸν ἱκμάδος, ὥστε ὁ γεωργὸς, ὁ ἀλύπητα κοπρίζων, καρπολογεῖ δις τοῦ ἐνιαυτοῦ, χωρὶς ποτὲ νὰ ἦναι ὑπόχρεως ν' ἀφίγη χέρσον τὴν γῆν του. Τὰ προϊόντα τῆς Μελίτης εἶναι βαμβάκιον, σῖτος, κριθή, ὄσπρια, γεώμηλα,

σόδα, κύμινον, καὶ ὀνοβρυχίς (sulla). Τὸ ἔσχατον τοῦτο φυτὸν ἀναβαίνει εἰς ὕψος τεσσάρων ἢ πέντε ποδῶν, καὶ λήγει εἰς μέγα βυσσινόχροον ἄνθος· εἶναι δὲ θρεπτικώτατον εἰς τὰ ζῷα. Τὰ γεννήματα τῆς Μελίτης ἐξαρκοῦσι πρὸς ζωοτροφίαν τῶν κατοίκων μόνον διὰ τέσσαρας περίπου μῆνας τοῦ ἐνιαυτοῦ. Αἱ ὀπώραι

εἶναι γενικῶς καλαὶ καὶ πολυποίκιλαι, τὰ δὲ λαχανικὰ ἐξαίρετα. Τὸ πορτογάλλιον τῆς Μελίτης εἶναι ἀνώτερον ὅλων τῶν ἄλλων, καὶ τὰ πεπόνια, σῦκα, καὶ σταφύλια εἶναι καλὰ· οἶνος δὲν γίνεταί· κερατεῖται ὑπάρχουσι πάμπολλαι, καὶ καρποφοροῦσιν ἐν ἀφρονίᾳ.

*Ἐπεται ἡ συνέχεια.

ΠΘΗΣ ΒΡΑΔΥΠΟΡΟΣ.

ἘΝ ἀπὸ τὰ μαλλον ἀξιοπερίεργα ζῷα τῆς τάξεως τῶν τετραχείρων εἶναι ὁ Πίθηξ Βραδυπόρος. Οἱ πίθηκες ἐν γένει, οἵτινες συγκροτοῦσι τὸ κυριώτερον παράδειγμα τῶν τετραχείρων, ζῶσιν ἐπὶ τῶν δένδρων, μεγάλην ἔχοντες ζωρότητα καὶ ταχυκινήσιαν, πηδῶντες ἀπὸ κλάδου εἰς κλάδον μὲ ἀκατανόητον ἐπιτηδεύματα καὶ ἰσχύν. Μόλις βλέπονται καὶ χάνονται ἀπὸ τοὺς ὀφθαλμούς. Ὅλον τὸ ἀνάπαλιν ἀληθεύει περὶ τοῦ Βραδυπόρου, διότι, κατὰ τὴν ἐπωνυμίαν, αἱ κινήσεις αὐτοῦ εἶναι βραδεῖαι, καὶ εἰς τὸ ἄκρον ἀδρανεῖς. Ὁ πίθηξ βραδυπόρος εἶναι μικρὸν ζῶον, ἔχων τὸ ἥμισυ μέγεθος τῆς γαλῆς (γάτας), ἐσκεπασμένος δὲ μὲ λεπτοτάτην καὶ πυκνὴν διφθέραν (γοῦναν) ἐρυθροφαίου χρώματος· μέλαν σημεῖον περικυκλῶναι τοὺς ὀφθαλμούς του, καὶ ἐκτείνεται κατὰ τὸν νῶτον, λευκὴ δὲ γραμμὴ διαπερᾷ τὸ μέτωπον. Κατοικεῖ τὰ δάση τῆς Ταπροβάνης, Ιαύας, Ἰνδοστάν, κλπ., ὅπου κοιμᾶται μεταξὺ τῶν βαθυσιῶν κλάδων κατὰ τὸ διάστημα τῆς ἡμέρας, ἐγείρεται δὲ προσεγγιζούσης τῆς σκοτίας, καὶ ἀρχίζει νὰ ὀδεύῃ, ὡς νυκτερινὸν φάντασμα, εἰς ζήτησιν τροφῆς, ἥτις συνίσταται ἀπὸ μεγάλα ἔντομα, μικρὰ πτηνὰ, καὶ ὀπώρας. Ὡς ὅλων τῶν νυκτινῶν ζῶων, οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ εἶναι μεγάλοι καὶ πλήρεις, καὶ διὰ τὸν πλατυσμόν τῆς κόρης κατὰ τὸ διάστημα τοῦ λυκαυγὸς λάμπουσι μὲ ἰδιαίτερον πινὰ στιλπνότητα. Κάνεν ζωῦφιον, κάνεν πτηνόν, δὲν ὀπκφεύγει τῆς ἐξερευνήσεως τῶν διαπεραστικῶν βλεμμά-

των του. Βραδέως καὶ ἀνεπαισθήτως, καθὼς ὀδεύει ὁ ὠροδείκτης ἐπὶ τῆς πλακῆς τοῦ ὥρολογίου, προβαίνει ὁ Βραδυπόρος κατὰ τῆς λείας αὐτοῦ· καὶ μὲ ὄχι ὀλιγωτέραν βεβαιότητα ἐπιτυγχάνει τοῦ σκοποῦμένου. Ὅτι ἄλλα ζῷα κατορθοῦσι διὰ τῆς ταχυκινήσεως, πράττει τοῦτο διὰ τῆς ἐναντίας μεθόδου. Οὐδ' ἀπότομόν τι κίνημα, οὐδὲ ταχὺ βᾶδισμα, προσοβίζει· θύρῳς πλησιάζοντις ἐχθροῦ δὲν ἐγείρει τὸ κοιμώμενον πτηνὸν ἀπὸ τὴν κοιτάστραν του· τὸ θῦμα συλλαμβάνεται πρὶν ὑποπτευθῇ τὸν κίνδυνον.

Ἐν αἰχμαλωσίᾳ ὁ Βραδυπόρος εἶναι δειλὸς καὶ πρᾶος· ἡ συνηθεστέρη θέσις αὐτοῦ ἐνθ' κοιμᾶται κατὰ τὸ διάστημα τῆς ἡμέρας εἶναι νὰ κρέμαται ἐξηρημένος ἀπὸ τῶν χειρῶν, τὴν κεφαλὴν ἔχων ἐπὶ τοῦ στήθους, καὶ τὸ σῶμα συνηγμένον. Ἐξυπνὼν τὸ ἑσπέρας, φροντίζει πρῶτον νὰ καθαρίσῃ τὴν διφθέραν του, γλEIFων αὐτὴν ὡς ὁ αἰλουρος. Ἡ διφθέρα του τῶνόντι, περὶ ἧς εἵπομεν ὅτι εἶναι λεπτοτάτη, χρησιμεύει ἀναμφιβόλως διὰ νὰ σκεπᾷ τὸ ζῶον ἀπὸ τὸ φύχος, εἰς ὃ διὰ τὴν βραδυκινήσιαν καταντᾷ πολὺ εὐαίσθητον. Εἰς τὴν βορειοτέραν Εὐρώπην, ὅπου μετεφέρθη ἐκ τοῦ τόπου τῆς γενέσεώς του, ἐφάνη πάσχιον ἀπὸ τὴν ἐλάττωσιν τῆς θερμότητος, καὶ δὲν ἴσχυσε ν' ἀνθέξῃ πολὺν χρόνον. Εἶναι δὲ πολὺ ὀξύκοον· ἔχει στρογγύλην καὶ πλατεῖαν κεφαλὴν, μὲ βραχὺ ὀξύ ῥύγχος, καὶ ὅτα πλατέα μὲν, ἀλλὰ κεκρυμμένα ἐν τῇ διφθέρᾳ του. Τὰ ὀπίσθια μέλη εἶναι μεγαλύτερα τῶν ἐμπροσθίων· ἡ δὲ οὐρὰ λείπει.